

Virsraksts: Administratīvā akta un politiska lēmuma nošķiršana; personas tiesības uz taisnīgu tiesu

Tēze: Būtiska nozīme administratīvā akta nošķiršanā no politiska lēmuma ir šā lēmuma pieņemšanas procedūras izvērtējumam. Gadījumā, ja lēmums pieņemts, balstoties uz amatpersonu iekšējo pārlicību un subjektīviem kritērijiem, un likumā nav izvirzīti nosacījumi, kuriem iestājoties, balsojams vienā vai otrā veidā, lēmums uzskatāms par politisku.

Tēze: Satversmes 92.pantā minētās tiesības nav saprotamas kā tādas, kas ļauj personai vērsties jebkurā tiesā ar jebkādu prasījumu. Tiesai ir jārīkojas likumā piešķirtā pilnvarojuma ietvaros, nepārkāpjot tai noteikto kompetenci. Tiesai ir jāpieņem un jāizskata pēc būtības personas pieteikums tikai tad, ja pastāv visi priekšnoteikumi lietas ierosināšanai. Tādējādi personas tiesības uz taisnīgu tiesu iespējams pārkāpt tikai tad, ja tiesa atteiktos ierosināt administratīvo lietu, neskatoties uz to, ka pieteikums ir pakļauts izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā un ir ievēroti citi likumā noteiktie nosacījumi, kas attiecas uz pieteikuma pieļaujamību.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta Administratīvo lietu departamenta
2010.gada 30.decembra
LĒMUMS
Lieta Nr. A7036110
SKA-1088/2010**

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

senatore V.Krūmiņa
senatore D.Mīta
senators J.Neimanis

rakstveida procesā izskatīja *J.S.* blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 11.novembra lēmumu, ar kuru atstāts negrozīts Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2010.gada 30.augusta lēmums par atteikumu pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Preiļu novada dome 2010.gada 20.jūlijā pieņēma lēmumu par vairāku personu, tostarp *S.I.*, apbalvošanu ar Preiļu novada domes atzinības rakstu.

[2] 2010.gada 23.augustā pieteicējs *J.S.* iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu, lūdzot atcelt minēto lēmumu daļā par *S.I.* apbalvošanu.

[3] Administratīvās rajona tiesas tiesnese ar 2010.gada 30.augusta lēmumu pieteikumu atteica pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu.

Lēmumā norādīts, ka normatīvie akti nedod nekādus saturiskus norādījumus attiecībā uz atzinības raksta piešķiršanu kādai konkrētai personai. Lēmums šajā gadījumā pieņemts, pamatojoties uz deputātu balsojumu, un nav konstatējams neviens normatīvais akts, kas uzliktu deputātiem pienākumu pamatot, kāpēc tie lēmuši atzinības rakstu piešķirt konkrētajai personai. Preiļu novada domes deputātu vairākums, pieņemot minēto lēmumu, ir vadījies no subjektīviem apsvērumiem, un nepastāv tiesiski līdzekļi, kurus tiesa, izskatot pieteikumu par šādu lēmumu, varētu izmantot, lai noskaidrotu deputātu rīcības motīvus un tādējādi izvērtētu lēmuma tiesiskumu. Līdz ar to minētais lēmums atzīstams par politisku lēmumu, tādēļ lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā.

[4] Izskatot pieteicēja blakus sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2010.gada 11.novembra lēmumu atstāja Administratīvās rajona tiesas tiesneses lēmumu negrozītu. Apgabaltiesa pievienojās tiesneses lēmumā paustajai motivācijai.

[5] Par Administratīvās apgabaltiesas lēmumu pieteicējs iesniedza blakus sūdzību. Blakus sūdzība pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[5.1] Tiesa, izskatot lietu, nepamatoti piemēroja analogiju ar Senāta 2010.gada 13.janvāra lēmuma lietā Nr.SKA-95/2010 11.punktu.

[5.2] Lēmums ir pamatots ar tiesību normām, proti, likuma „Par pašvaldībām” 21.panta pirmās daļas 27.punktu, taču tiesa to nav ņēmusi vērā, tādējādi būtiski pārkāpjot Administratīvā procesa likumu un Latvijas Republikas Satversmes 92.pantu.

[5.3] Senāts atzinis, ka, tikai pieņemot pieteikumu un izskatot lietu pēc būtības, nav pārkāptas Latvijas Republikas Satversmes 92.pantā noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Motīvu daļa

[6] Blakus sūdzības kārtībā pārbaudāms, vai pašvaldības lēmums par apbalvojuma piešķiršanu konkrētai personai ir pakļauts kontrolei administratīvā procesa kārtībā.

[7] Administratīvās apgabaltiesas lēmumā ietvertā motivācija ir pietiekama un atbilstoša līdzšinējai Senāta praksei (*sk. Senāta 2005.gada 17.maija lēmuma lietā Nr.SKA-237/2005 7. un 8.punktu, Senāta 2010.gada 13.janvāra lēmuma lietā Nr.SKA-95/2010 11.punktu*), tādēļ Senāts tai pievienojas. Attiecībā uz blakus sūdzībā paustajiem argumentiem Senāts norāda tālāk minēto.

[8] Pieteicējs norāda, ka tiesa nepamatoti atsaukusies uz Senāta 2010.gada 13.janvāra lēmuma lietā Nr.SKA-95/2010 11.punktu.

Kā pareizi norādīts apgabaltiesas lēmumā, Senāts minētajā nolēmumā ir ietvēris politisko lēmumu vispārīgi raksturojošās pazīmes, un tas balstīts arī uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksi. Lēmumā ietvertās atziņas var tikt piemērotas, izskatot pieteikumus par līdzīga rakstura lēmumiem. Turklāt pieteicējs blakus sūdzībā nav norādījis iemeslus, kas likuši viņam uzskatīt par neiespējamu konkrēto atziņu attiecināšanu uz izskatāmo jautājumu.

[9] Pieteicējs norāda, ka tiesa nav ņēmusi vērā, ka pašvaldības dome lēmumu pieņēmusi, balstoties uz tiesību normām.

Iestādes atsauces uz tiesību normām nepadara pieņemto lēmumu par administratīvo aktu. Būtiska nozīme administratīvā akta nošķiršanā no politiska lēmuma ir šā lēmuma pieņemšanas procedūras izvērtējumam. Konkrētajā gadījumā lēmums tika pieņemts, balstoties uz amatpersonu iekšējo pārliecību, un likumā nav izvirzīti nosacījumi, kuriem iestājoties, balsojams vienā vai otrā veidā. Pēc būtības minētais lēmums pieņemts,

balstoties uz subjektīviem kritērijiem, nevis uz likumā nostiprinātiem principiem. Līdz ar to pieteicēja arguments nav pamatots.

[10] Pieteicēja ieskatā, atsakoties pieņemt pieteikumu, tiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likumu un Latvijas Republikas Satversmes 92.pantu. Arī šis pieteicēja arguments nav pamatots.

Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmajā daļā noteikti gadījumi, kad tiesnesim ir jāatsaka pieņemt pieteikumu izskatīšanai. Minētā panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka pieteikumu atsakāms pieņemt, ja lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā. Latvijas Republikas Satversmes 92.pants noteic, ka ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Tomēr minētās tiesības nav saprotamas kā tādas, kas ļauj personai vērsties jebkurā tiesā ar jebkādu prasījumu. Neviena tiesību norma neparedz tiesas pienākumu izskatīt personas prasījumu, kurš saskaņā ar likumu nav pakļauts izskatīšanai konkrētās jurisdikcijas tiesā. Tiesai ir jārīkojas likumā piešķirtā pilnvarojuma ietvaros, nepārkāpjot tai noteikto kompetenci. Administratīvo tiesu kompetencē neietilpst politisku lēmumu kontrole administratīvā procesa kārtībā, vēl vairāk – šādu lēmumu kontrole vispār nav pakļauta izskatīšanai tiesā. Līdz ar to tiesa, atsakoties pieņemt šo pieteikumu, ir ievērojusi Administratīvā procesa likumu un nav pārkāpusi pieteicēja tiesības uz taisnīgu tiesu.

Pieteicēja arguments, ka tikai pieņemot pieteikumu un izskatot to pēc būtības, nav pārkāptas personas tiesības uz taisnīgu tiesu, nav pamatots, jo minētais nevar tikt attiecināts uz izskatāmo gadījumu. Proti, tiesai ir jāpieņem un jāizskata pēc būtības personas pieteikums tikai tad, ja pastāv visi priekšnoteikumi lietas ierosināšanai, tostarp pieteikumā izteiktajam prasījumam ir jābūt izskatāmam administratīvā procesa kārtībā. Līdz ar to personas tiesības uz taisnīgu tiesu iespējams pārkāpt tikai tad, ja tiesa atteiktos ierosināt administratīvo lietu, neskatoties uz to, ka pieteikums ir pakļauts izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā un ir ievēroti citi likumā noteiktie nosacījumi, kas attiecas uz pieteikuma pieļaujamību.

[11] Ievērojot minēto, Administratīvās apgabaltiesas lēmums atstājams negrozīts, bet pieteicēja blakus sūdzība noraidāma.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 11.novembra lēmumu, bet J.S. blakus sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore
Senatore
Senators

V.Krūmiņa
D.Mita
J.Neimanis